

blijkbaar zonder zich voldoende af te vragen of hun aanwezigheid te Londen wellicht door de regering op prijs gesteld zou worden. Eén Nederlands ambtenaar was op verzoek van de gezant te Berlijn achtergebleven: de assistent-landbou wattaché, ir. A. Millenaar. Ir. Millenaar woonde al twaalf jaar in de Duitse hoofdstad en op hem had ('omdat ik twee kleine kinderen had en mijn gezin bij uitwijzing van de overige staffeden naar een toen nog volkomen onbekende bestemming een blok aan het been der anderen zou zijn') de gezant zijn keus laten vallen, toen de Duitse regering goedgevonden had dat aan de staf van de Zweedse legatie die de Nederlandse belangen in Duitsland behartigen zou, een Nederlander toegevoegd zou worden.

Ir. Millenaar ('Ik had destijds geen flauw idee van hetgeen mij . . . boven het hoofd hing'¹ – daar valt in latere delen nog van te verhalen) kreeg terstond een menigte werk te verzetten. Er woonden in mei '40 in Duitsland meer dan honderdduizend Nederlanders²; van hen werd aan de mannen tussen achttien en zestig jaar op de rode mei gelast, zich bij de politie te melden. De bedoeling was dat zij, met uitzondering van de Duitsgezinden en van hen die ter wille van de oorlogsproductie beter konden doorwerken, geïnterneerd zouden worden³ – nog in de middag van de rode werden evenwel de ca. zestigduizend '*Wanderarbeiter oder sonstige Arbeiter*' onder die Nederlanders van de internering uitgezonderd.⁴ Het duurde natuurlijk enige tijd voor een desbetreffende instructie de lagere instanties bereikt had. Zo werden in Berlijn op 10 mei ca. achthonderd Nederlanders in een kelder onder de politiegevangenis aan de *Alexanderplatz* ondergebracht, 'zitplaatsen waren er niet, sanitaire inrichtingen evenmin en de ruimte mocht niet worden verlaten. Er heerste een onbeschrijflijke toestand.'⁵ Millenaar kreeg de meesten spoedig weer vrij, 'binnen twee weken 98%'.⁶ Uiteindelijk werden wél ruim honderd Nederlanders langer geïnterneerd (iets meer dan een jaar) en wel op een kasteel bij Neurenberg; 'zij zijn daar', aldus Millenaar, 'niet slecht behandeld.'⁷

De Nederlandse journalisten in Berlijn werden op de rode mei in het hotel *Kaiserhof* geïnterneerd, onder hen Max Blokzijl die het schrijven van z.g. neutrale artikelen voor het *Algemeen Handelsblad* gecombineerd had met anonieme Duitse propaganda in het weekblad *De Waag*. Blokzijl werd na

¹ A.v., p. 7-8. ² A.v., p. 7. ³ Rondschrijven, 10 mei 1940, van het *Reichsicherheitshauptamt* aan alle *Staatspolizei(leit)stellen* (FO/SD, 114833-34). ⁴ Notitie, 10 mei 1940, van dr. Albrecht van het *Auswärtige Amt* (a.v., 215769). ⁵ A. Millenaar: 'Een unieke opdracht', p. 18. ⁶ Brief, 29 mei 1940, van F. A. Overhoff Berlijn, aan P. H. Mooren, Krefeld (Collectie Gestapo Düsseldorf, dossier P. H. Mooren). ⁷ A. Millenaar: 'Een unieke opdracht', p. 22-23.